

Жажда за памет

Такъв поет като Божидар Славов би се разбрал по-лесно с галактиката, бездните и стихийте, отколкото с обществото, в което живее. И животът му, и поезията му го доказват.

Шейсетте години на ХХ век за някои от творците ни са "Априлски вятър", но за Божидар Славов са Беленските карие-ри. Поетическото му бунтарство се въз-приема като "общественоопасно волно-думство". Преживява и следващото "по-правително" място за "неудобни" и "неу-годни" за обществото субекти - психиа-тричната клиника в Раднево. Има нещо символично в това, че единствената рабо-та, до която е допуснат през 70-те и 80-те години, е най-съсипващата тялото - миньорската. Така, обитаващият ката-комбите на душата, се оказва буквално в катакомбите на земните недра.

Щастливият обрат не се случва и след 1989 год. И този пореден "вятър на про-мяната" не променя отношението на иг-нориране на поета, нито пък мизерията

на живота му "между истини-стени".

Остава му общуването с най-истинските и неумиращите, сродните на духа му, български мъжествени поети: Ботев, Яворов, Гео Милев, Вапцаров. Интересно е, че докато соцреализмът старателно трасира линията на българския борбен политически гений точно със същите имена, не забелязва един поет, проходил по свой начин именно в тази линия, и в диалог със същите поети. Създава се "ъндърграунд" поетът - извън средата на поетите и критиците, и без благоволения на цензурата. Читателят си търси също по "ъндърграундовски" - през 1987 отпечатаната под формата на "самиздат" поезия. Книгата е депозирана в народната библиотека с писменото уточнение, че печатът на библиотеката не означава, че това е разрешение за отпечатването ѝ. И това се случва малко преди вълната на самиздатската литература у нас, която и до днес носи печата на най-освободеното литературно творчество от последните години на социализма.

Това е поезия, създадена в мълчание, в пустота, в тишина, в сирачество, в нево-

ля, в нереализираност, в самота (“сред живите приятели не срещнах”); без вяра в “онова” светло бъдеще, но излъчваща и гордост, и непримиримост. Най-настойчивото обръщение в тази поезия е към живота, провокирано от екзистенциалната тревога на душата. Самата тя прераства в социалния жест на обидата, а обидата поражда гордост: “Не даде ми това, /което имаш - /не дадох ти това, /което имах аз...”. Следващата стъпка са меланхоличните рекапитулации: “...на моите дни пророк не бях”.

Космическите питання към живота в програмното му стихотворение “Кажки, живот!” звучат като компенсация за всичко, което не е преживял, и “изнасянето” на духа извън личната съдбовност. Гордият отказ да се занимава със себе си се трансформира в поетическо общуване със символни реалности: България /“България”/, народа /“Към теб”/, цивилизацията /“Ной”/, поезията (“Спор”); или го превръщат в творец на спомени за титанични образи (поемата “Спартак”, “Апокриф за Симеон”).

Тук няма и спомен за уют, а точно об-

ратното - вее студенината на природните стихии (“На бурята познавам грохота метежен!”), бурите и мълниците. Поезията му се прорязва от позитивни екзистенциални вълнения единствено чрез любовта-надежда, песен, светлина, безсмъртната Гьотева Маргарита, красота. И тъй като поетът отказва да има общо с дребните житейски еснафски случвания, нито с предметните детайли на битата, които понякога държат живеца на живота, тази поезия изглежда отлята, утаена, разсъдъчно-бунтарска, мисловна, а поетиката ѝ - обезпредметена и символно-алегорична. Светът е изграден чрез словото, но пронизателно е забелязването, че именно словото, чрез което изговаряме нашия свят го разрушава: “... съсипан е светът ни, Ной, от думи и идеи”.

Най-силното послание на поезията на Божидар Славов е срещу забвението: “ще моля потоп да не трие времето!”. Животът във времето за този, а и за всеки поет е участта да живее чрез словото - защото в крайна сметка поезията е неговата битка със смъртта.

доц. д-р Светлана Стойчева